

невпинно зменшується. Зокрема, у 2014/2015 н.р. порівняно з 2010/2011 н.р. кількість прийнятих у заклади I-II рівнів акредитації скоротилась майже на 45%, склавши 69463 особи, а у вузи III-IV рівнів акредитації – на 23,5%, і першокурсниками стало 291647 осіб.

Такі невтішні тенденції зі скорочення числа абітурієнтів для вузів залишатимуться, виходячи із даних щодо народжуваності, ще впродовж 4 років. Мінімальна чисельність випускників шкіл – потенційних абітурієнтів (за умови, що попит на вищу освіту збережеться на тому ж рівні, що й у 2014/2015 н.р.) буде у 2019/2020 н.р. і становитиме близько 338 тис. осіб, що на 6,2% менше за фактичну чисельність першокурсників у 2014 році.

А вже починаючи з 2002 р. рівень народжуваності в Україні поступово зростає, і доволі стійка тенденція простежується включно по 2009 рік; у наступні ж роки було незначне скорочення кількості народжених, у 2012 р. знову приріст та спад у 2013 р. Виходячи з таких даних, коригуючи розрахунки на лаг у 18 років, перспективна кількість абітурієнтів вузів I-IV рівнів акредитації по Україні, виїде на рівень останньої вступної кампанії у 2020-2021 роках (до того їх кількість скорочуватиметься щороку в середньому на 0,5 відсотка щороку).

Наслідками таких невтішних тенденцій на найближчі роки для вищої школи в Україні стануть: скорочення чисельності викладачів, конкуренція вузів, серед яких втримаються на ринку освітніх послуг вузи з найвищими кількісними та якісними характеристиками, матиме місце боротьба закладів за кожного студента.

ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОЇ Я-КОНЦЕПЦІЇ ЯК УМОВА ТВОРЧОГО САМОРОЗВИТКУ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Проценко Олена Борисівна

Маріупольський державний університет

87500, пр. Будівельників, 129-а, м. Маріуполь, Україна, elena_pro2008@ukr.net

У статті визначено показники, що характеризують позитивну Я-концепцію майбутнього викладача вищого навчального закладу; висвітлено особливості її формування у ході професійної підготовки на засадах акмеології.

Сьогодні, як ніколи, для всіх вищих навчальних закладів, суспільства в цілому стає актуальним завдання – формування й розвиток людської особистості, яка постійно відчуває потребу в поповненні знань, пошуку нових рішень, творчості у роботі, у самовдосконаленні. Творчий потенціал визначається, розвивається, реалізується в ході людської діяльності, ширше – у процесі життєдіяльності.

Творчий саморозвиток викладача розглядається як безперервний, свідомий, цілеспрямований процес особистісного та професійного вдосконалення, який заснований на взаємодії внутрішньо значущих і активних творчо сприйнятих зовнішніх чинників та напрямів на підвищення рівня його професіоналізму, розвитку професійно значущих якостей і акумуляцію педагогічної майстерності, досвіду, професійних знань, умінь і навичок [1].

Ефективному творчому саморозвитку майбутнього викладача може сприяти формування його позитивної Я-концепції. Позитивна «Я-концепція» студента характеризується такими емпіричними показниками: висока когнітивна складність і диференційованість «Образу-Я»; професійно-рольова ідентифікація і мотивація («Я-майбутній викладач»); внутрішня цілісність і узгодженість між модальностями «Я-реальне», «Я-ідеальне», «Я-дзеркальне»; відносна стійкість. Студенти з позитивною «Я-концепцією» відрізняються високою самооцінкою педагогічних творчих здібностей, особистісних якостей і наслідків свого творчого саморозвитку; високим рівнем

самоповаги, самокритичності. Їм притаманна наявність позитивних мотивів навчально-професійного й особистісного самовдосконалення, здатністю до вольових дій щодо подолання вад власного «Я» [2].

Зміцнення і формування позитивної «Я-концепції» – це завдання вищої школи, оскільки позитивна «Я-концепція» сприяє розкриттю і реалізації внутрішніх можливостей студента в напрямку його успішної професійної підготовки, творчого саморозвитку. Слід систематично здійснювати роботу для розвитку позитивної «Я-концепції» на засадах акмеології, яка передбачає:

- психокорекцію настанов викладачів щодо студентів як майбутніх викладачів: проведення акмеологічних семінарів-практикумів, семінарів-тренінгів «Успішний викладач»;
- забезпечення умов щодо трансформації «Я-концепції» студентів: запровадження в навчальний процес нетрадиційних організаційних форм і активних методик навчання; психологічна емоційно-ціннісна підтримка студентів під час практик; робота групи психотренінгу «Я – майбутній педагог» [1].

Література

1. Ігнатюк О. Теоретичний аспект творчого саморозвитку викладача [Електронний ресурс] / О. Ігнатюк. – Режим доступу:<http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/917/1/Ignatyuk.pdf>
2. Медвідь Н.С. Розвиток «Я-концепції» студента у системі «студент-викладач» у педагогічному ВНЗ [Електронний ресурс] / Н.С.Медвідь. – Режим доступу: <http://www.psyh.kiev.ua>

ТЕОРЕТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Пухір Віра Миколаївна, Кірдан Олена Леонідівна

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
20300, вул. Садова, 2, м. Умань, Черкаська область, Україна

Теоретично обґрунтовано поняття «конкурентоспроможність вищого навчального закладу». З'ясовано внесок зарубіжних та вітчизняних учених у розробку теоретичних засад конкурентоспроможності.

Формування єдиного освітнього простору, зміна його кількісно-якісних характеристик, обумовлених процесами глобалізації, вимагають перегляду підходів до управління конкурентоспроможністю вітчизняних вищих навчальних закладів. Рівень їх конкурентоспроможності залежить не тільки від потенційних можливостей і вирішення проблем оптимального використання ресурсного забезпечення, а й від кон'юнктури ринку освітніх продуктів, який в Україні характеризується значною диференціацією, посиленням боротьби за споживачів через об'єктивні причини, пов'язані з ускладненням демографічної ситуації. Це потребує вироблення і впровадження нової концепції управління конкурентоспроможністю ВНЗ як системи поглядів, методологічних положень та адекватних їм управлінських технологій.

Теоретичним і практичним аспектам управління конкурентоспроможністю організацій присвячені дослідження Г. Азоєва, І. Ансоффа, О. Ареф'єва, О. Ареф'євої, І. Аренкова, І. Арташиної, Г. Багієва, Л. Балабанової, І. Бланка, В. Брукхарда, Г. Ватсона, Р. Венетуччі, О. Віханського, А. Войчака, І. Герчікової, А. Градова, Л. Довгань, П. Зав'ялова, Р. Кемпа, Х. Клаузена, Ф. Котлера, В. Кроковскі, М. Круглова, Ж.-Ж. Ламбена, Д. Лейдіна, А. Мазаракі, О. Михайлової, В. Оберемчук, Й. Охінати,